

Дивнич Д.І.

студент,

Науковий керівник: Чукаєва В.О.

кандидат юридичних наук, доцент,

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ДЕРЖАВНІ НАГОРОДИ УКРАЇНИ

Актуальність теми. Із набуттям Україною незалежності відбулись докорінні зміни в політичних, економічних, соціальних основах суспільства, які є поштовхом для створення системи державних нагород України, адже вони є атрибутами державності, за допомогою яких формується корислива поведінка громадян.

Одним із першочергових заходів щодо розбудови незалежної української державності Верховна Рада визначила реформування нагородного законодавства. Водночас Закон України «Про державні нагороди України», наявність якого обумовлена вимогами Конституції України, і який є базовим для розвитку суспільних відносин у сфері функціонування державних нагород, було затверджено лише у березні 2000 р.

Проблема функціонування державних нагород є багатоаспектною, що зумовило вивчення наукових напрацювань вітчизняних і зарубіжних дослідників з проблем теорії і практики конституційного права України та зарубіжних країн. Крім цього, в дисертації використано праці з питань загальної теорії держави і права, історії світової політико-правової думки, адміністративного права, а також роботи з філософії та ряду допоміжних історичних дисциплін, зокрема фалеристики та атрибутики. Насамперед мова йде про праці таких учених-правників, як В. Б. Авер'янов, О. В. Батанов, Л. Р. Біла-Тіунова, В. А. Вінокуров та інші.

Згідно з Законом України «Про державні нагороди» [1, с. 1] – державні нагороди України (далі – державні нагороди) є вищою формою відзначення громадян за видатні заслуги у розвитку економіки, науки, культури, соціальної сфери, захисті Вітчизни, охороні конституційних прав і свобод людини, державному будівництві та громадській діяльності, за інші заслуги перед Україною.

Відповідно до статтю 106 Конституції України, Президент нагороджує державними нагородами, встановлює президентські відзнаки та нагороджує ними. Державну нагороду України може отримати будь-який громадянин України, а також громадяни іноземних держав за особисті заслуги перед Україною. Разом з тим, законом було визначено, що одним з видів державних нагород є президентська відзнака. В подальшому Президентами України Л. Д. Кучмою, В. А. Ющенком, В. Ф. Януковичем та П. О. Порошенком були засновані нові президентські відзнаки – медаль «За працю і звитягу»,

ювілейна медаль «60 років визволення України від фашистських загарбників», Хрест Івана Мазепи, ювілейна медаль «20 років незалежності України», пам'ятна медаль «25 років виведення військ з Афганістану», медаль «70 років визволення України від фашистських загарбників», ювілейна медаль «70 років Перемоги над нацизмом», ювілейна медаль «25 років незалежності України», «За участь в антитерористичній операції», «За гуманітарну участь в антитерористичній операції». Ці відзнаки згідно із законом мають статус державних нагород.

Державні нагороди України є вищою формою відзначення громадян за видатні заслуги у розвитку економіки, науки, культури, соціальної сфери, захисті Вітчизни, охороні конституційних прав і свобод людини, державному будівництві та громадській діяльності, за інші заслуги перед Україною.

Відзнаки Верховної Ради – Почесна грамота та Грамота Верховної Ради України є відзнаками Верховної Ради України за вагомий внесок у будь-яку сферу життєдіяльності держави, визначну громадсько-політичну діяльність, заслуги перед Українським народом у сприянні становленню та здійсненню заходів щодо забезпечення прав і свобод громадян, розвитку демократії, парламентаризму та громадянської злагоди в суспільстві, активну участь у законотворчій діяльності.

Урядова нагорода та відзнаки Кабінету Міністрів України – почесна грамота Кабінету Міністрів є вищою Урядовою нагородою, якою нагороджуються громадяни України, іноземці, трудові колективи підприємств, установ, організацій, об'єднання громадян з нагоди державних, професійних свят, пам'ятних і ювілейних дат за сприяння у реалізації державної політики в економічній, науковій, соціально-культурній, військовій, державній, громадській та інших сферах. На відміну від державних нагород, цією нагородою можуть відзначатися не лише окремі особи, а й трудові колективи підприємств, установ та організацій.

Вітальний лист та подяка Прем'єр-міністра є заохочувальними відзнаками, які запроваджуються для привітання, а також для оголошення подяки працівникам та трудовим колективам за значні досягнення у відповідній галузі чи сфері діяльності, зразкове виконання службових обов'язків, пов'язаних з реалізацією державної політики.

Відомчі відзнаки – заохочувальні відзнаки встановлюються з метою заохочення та відзначення особистих трудових досягнень у професійній, службовій діяльності, за бездоганну службу та особливі заслуги під час виконання службових обов'язків працівників центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, що входять до сфери їх управління, військовослужбовців та працівників військових формувань, осіб рядового і начальницького складу, працівників державних правоохоронних органів, а також інших осіб.

Перша відомча відзнака України (знак Відмінний прикордонник) була впроваджена Прикордонною службою у 1992 році [2, с. 2]. Вони засновуються керівниками Центральних органів виконавчої влади.

Відзнаки органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади – так як ст. 22 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає можливість впровадження різних символів територіальних громад, серед котрих є й відзнаки органів місцевого самоврядування, питання встановлення відзнак регіонального та муніципального рівня стало справою часу. Характерною особливістю самоврядних відзнак є те, що частина з них заснована і присуджується рішенням колегіального органу (виконкому чи сесії ради відповідного рівня), частина – спільними рішеннями місцевого органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування, решта – рішенням очільника територіальної громади.

Статус іноземних нагород в Україні – відповідно до ст. 5 Закону «Про державні нагороди України», громадяни України можуть бути удостоєні нагород іноземних держав. Відомчі нормативно-правові акти можуть встановлювати заборону на носіння нагород іноземних держав, якщо громадянин України не був нагороджений державними чи відомчими нагородами власної держави.

Отже, у національній правовій системі України сформувалася нова комплексна галузь – нагородне право, що є об'єктивним наслідком розвитку суспільних відносин та національної системи права на їх сучасному етапі, норми якого регулюють насамперед організацію і здійснення державною владою управлінського впливу на заохочення громадян – відзначення державними нагородами.

Нагородне право – це система норм, які регулюють суспільні відносини, пов'язані із застосуванням до громадян певних засобів відзначення (нагородження), у тому числі й спеціально установлених, з метою формування або закріплення суспільно-корисних моделей поведінки. Ряд норм нагородного права належить до різних галузей права, зокрема конституційного, адміністративного, трудового, а головним інститутом цього права є інститут державних нагород. Предметом правового регулювання нагородного права є суспільні відносини, що виникають, змінюються і припиняються у процесі державного нагородження [3, ст. 11].

У сучасних умовах конституційного реформування і модернізації питання державних нагород має непересічне значення для майбутнього розвитку українського суспільства і держави. Процес становлення та розвитку державних нагород в Україні за час, що минув після набуття державної незалежності відбувався поступово і в ньому виокремлюються три етапи, кожен наступний з яких, із точки зору розвитку суспільних відносин та рівня правового регулювання, якісно відрізняється від попереднього, оскільки є більш досконалим.

Державне нагородження є способом впливу держави на суспільні відносини, формування державою суспільно-корисних моделей поведінки громадян, який полягає у відзначенні (нагородженні) державою громадян за особисті здобутки перед нею у певних сферах державного життя (діяльності), що здійснюється шляхом спеціально призначеного інструментарію – державних нагород.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державні нагороди України» від 06.05.2017: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1549-14>
2. Указ Президента України від 18 листопада 1996 року N1094/96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1094/96>
3. Майдебур А. М. «Конституційно-правовий статус державних нагород України» Національний університет «Одеська юридична академія». – 2013. – 13-15 с.

Кривульський Д.С.

студент,

Науковий керівник: Чукаєва В.О.

кандидат історичних наук, доцент,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

Відповідно до Конституції України виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації.

Місцева державна адміністрація є місцевим органом виконавчої влади і входить до системи органів виконавчої влади. Організація, повноваження та порядок діяльності місцевих державних адміністрацій визначаються Законом України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. із змінами від 16.04.2017 р. [1].

Питання місцевих державних адміністрацій досліджували у своїх працях такі вчені, як В. Куйбіда [2], Т. О. Карабін [3], Нагорний П. О. [4] та інші.

Доволі цікавим моментом у діяльності місцевих державних адміністрацій є їх підпорядкування та порядок призначення голів. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» місцеві державні адміністрації здійснюють виконавчу владу на місцях. Виконавча гілка влади за Конституцією України є самостійною гілкою влади. Згідно з цим принципом жодна з інших гілок влади не може втручатися у діяльність цієї гілки.